

DRAMA ȚĂRANULUI ROMÂN GOSPODAR ÎN DECENIUL 1949-1959. INSTITUIREA CHIABURIMII – 60 DE ANI DE LA EVENIMENT

Jean Ciută

Perioada celor peste patru decenii – 1944-1984 – și până în 1989 este cunoscută în istoria contemporană a României ca fiind o etapă de pretinsă dezvoltare social-economică și culturală, de construire a societății socialiste, când, într-adevăr, nu pot fi contestate unele progrese, dar în contextul acelor transformări, poporul român a avut de suportat și multiple suferințe. Una din marile suferințe a suportat-o țăranul român-gospodar – în deceniul 1949-1959 – prin aplicarea principiului nesăbuit al *luptei de clasă*, care a manipulat țăranimea română sub lozincă sovietică extrapolată în România: „Sprijină-te pe țăranimea săracă, neutralizează țăranimea mijlocasă și luptă înverșunat împotriva chiaburimii”, care nu erau nimeni alții decât gospodarii satelor românești.

Se împlinesc în vara aceasta 60 de ani de la adevărata dramă suportată de gospodarul român.

După data de *11 iunie 1948*, când Marea Adunare Națională a votat Legea privind naționalizarea principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări și transporturi, lichidând puterea economică a burgheziei și crearea sectorului socialist de stat, sub lozincile: „Stalin și poporul rus – libertate ne-au adus” sau „Ana Pauker – Gheorghiu-Dej – au băgat spaima-n burghezi”, a venit rândul agriculturii.

Falsa reformă agrară din martie 1945, înfăptuită pentru a fi atrase voturile țăranimii la alegerile din *19 noiembrie 1946* în favoarea Blocului Partidelor Democratice (BPD) în frunte cu dr. Petru Groza, a fost un fiasco de inducere în eroare a țăranimii. Sub influența deviaționiștilor de dreapta – preținși comuniști (Ana Pauker – ministru de externe, Vasile Luca – la Finanțe și Teohari Georgescu – la Interne – toți de etnie evrei) se aplică în agricultură principiul întovăririlor agricole de tip „TOZ”, după model sovietic, și crearea premiselor de colectivizare – transformarea socialistă a agriculturii.

Sub influența celor mai sus-amintiți, în *zilele de 3-5 martie 1949* – în urmă cu 60 de ani – a avut loc Plenara C.C. al P.C.R., care a adoptat rezoluția privind *transformarea socialistă a agriculturii*, prin exproprierea resturilor proprietăților moșierești de câte 50 de ha (lăsate prin legea de reformă agrară din 1945). Moșierimea era astfel și ea desființată – proprietarii au fost domiciliați forțat în mine și gulag-uri – unde și-au găsit obștescul sfârșit.

În calea procesului de colectivizare forțată rămăseseră *chiaburii* – gospodarii satelor – împotriva cărora trebuia dusă nemijlocit lupta de clasă. Aceștia – *chiaburii* –

au fost obligați să suporte impozite și taxe excedentare, cote obligatorii către stat, din toate produsele vegetale și animale, fără nici o despăgubire. Neputința achitării acestora era drastic sancționată cu penalizări, rechiziții forțate, judecarea și pedepsirea nemiloasă a chiaburilor. Pe lângă sancțiunile materiale și privarea de libertate, urmările punitive se răsfrângeau și asupra familiilor chiaburilor, prin neprimirea sau exmatricularea copiilor la școlile liceale și facultăți.

Un episod asemănător l-am simțit pe propria-mi piele, fiind victima personală a dramei chiaburești. Eram fiul gospodarului închiaburit peste noapte cu o proprietate de șapte hectare teren arabil și o casă veche țărănească, familia compunându-se din cinci persoane (doi părinți și trei copii). Comuniștii adoptaseră măsura sub pretextul înfăptuirii alianței clasei muncitoare cu țăranimea muncitoare și trimiseseră la sate organe ale administrației locale din rândul muncitorilor.

În comuna natală – Bahna, județul Neamț (în 1950 comuna aparținea de raionul Buhuși – regiunea Bacău), veniseră doi petroliști de la Moinești (Ioan Ichim – președinte de Sfat Popular și Gh. Comănanu – secretar). Părinții mei aveau în ocrotire un băiețel orfan – Negruț Nicolae – dat la școala din sat, iar în timpul liber păzea câteva oițe. Subsemnatul, trecut cu chiu cu vai prin furcile caudine chiaburești ajunsese student în anul II, la Facultatea de Istorie-Filologie a Universității „Al.I. Cuza” Iași, cu rezultate mulțumitoare la învățătură. Când, în toamna anului 1952, m-am prezentat la reînscrisere – împreună cu alți 3-4 colegi (fiice de preoți, ori de origine chiaburească) – am fost refuzați, spunându-ni-se că suntem exmatriculați, datorită originii sociale.

Văzând rezultatele la învățătură, decanul facultății, prof.univ.dr.docent Dumitru Tudor (autorul cărții **Oltenia romană**) m-a chemat să mă consoleze și să mă întrebe: „cât era de mare gradul de chiaburie al părinților?”. În discuția avută, eu am arătat că este vorba despre un copil dat la școală, care supraveghează și câteva oițe în timpul liber. Între timp, venise o adresă de la comună semnată de trimiși „alianței muncitorești-țăărănești”, prin care se indica folosirea de către părinții mei a muncii exploatate prin prezența aceluși copil – „servitor în ogradă”. Din discuția purtată cu decanul facultății a rezultat și faptul că mai aveam acasă un frate, care era secretarul organizației P.C.R. din sat. Decanul m-a îndrumat să fac un memoriu, pe care să-l trimit la raionul de partid Buhuși, informându-l, în același timp, și pe fratele de acasă despre situație.

Fratele, indignat de starea creată, s-a prezentat la raionul P.C.R. Buhuși (prim-secretar Bejenariu), spunând că el depune carnetul de partid dacă fratele va fi exmatriculat. Dată fiind necesitatea prezenței fratelui în procesul colectivizării, Comitetul raional Buhuși a constituit o comisie care s-a deplasat în teren, și, în urma constatărilor, a propus scoaterea părinților din categoria chiaburilor și încadrarea în categoria țăranilor mijlocași. Primind actul cu pricina, m-am prezentat la decanat, unde decanul m-a sărutat pe frunte (o spun fără falsă modestie), bucurându-se că mă poate reînscris pentru urmarea facultății, pe care am terminat-o cu rezultate notabile în

anul 1955. Treptat, politica închiaburirii a început să se tempereze, mai ales după înlăturarea grupului deviaționist (Pauker-Luca-Georgescu) și îndeosebi după moartea lui I.V. Stalin din martie 1953 și a retragerii armatelor sovietice de ocupație, din anul 1958.

În noile împrejurări, trebuia intensificat procesul de colectivizare a agriculturii, încât, chiar și unii din foștii chiaburi începuseră să fie primiți în gospodăriile agricole, unde experiența și priceperea gospodarilor stimulau adâncirea transformării socialiste a agriculturii.

La 30 martie 1959, Marea Adunare Națională adoptă Decretul nr. 115 privind lichidarea rămășițelor oricăror forme de exploatare a muncii omului de către om în agricultură, în scopul pretins al ridicării continue a nivelului de trai material și cultural al țărănimii muncitoare și al dezvoltării construcției socialiste.

Recoltele începuseră să crească, munca țăranului producea, într-adevăr, bunuri alimentare destinate consumului intern și exportului. Rămânea disproporția între munca depusă cu eforturi susținute și sistemul inegal al repartiției bunurilor. Decalajul acesta va fi menținut și *după 1962*, când a avut loc încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii. Contractele obligatorii către stat se amplificau, creșterea diferențiată a prețurilor produselor alimentare față de cele industriale se accentua. Mentalitatea țăranului se degrada, spiritul de cointeresare se diminuea, încât viața satelor cunoștea doar o brumă de îmbunătățire exprimată îndeosebi prin rotunjirea stării materiale a vârfurilor conducătoare din C.A.P., în timp ce marea masă a țărănimii suporta cu greu vitregiile sistemului instituit.

Așa se explică și manifestările nu întotdeauna oneste ale foștilor C.A.P.-iști devalizând, după decembrie 1989, fără noimă, bazele materiale de ei înșiși făurite. Baza materială funciară, animalieră, horticola, pomicola a fost lăsată de izbeliște, însușite bunuri care puteau fi folosite în continuare, schimbându-se doar sistemul de management al acestora.

Așadar, *deceniul 1949-1959*, denumit și *deceniul chiaburimii*, rămâne ca un simbol al politicii comuniste în agricultura românească, care a descurajat și chiar estompat inițiativa creatoare a țăranului român gospodar, etalon pentru întreaga noastră țărănime, care nici în prezent nu și-a găsit încă echilibrul dezvoltării normale.

Condițiile impuse de către Bruxelles nu încurajează elanul creator al țăranului român pentru a putea ieși din stadiul gospodăriei de subzistență și trece, treptat, spre o agricultură performantă.

La drame du paysan roumain fermier pendant le décennie 1949-1959.

L'institution du paysan cossu – 60 d'ans de l'événement

Résumé

Dans cet article, l'auteur se remémore un épisode dramatique: l'application des mesures de transformation de l'agriculture après le modèle soviétique et l'abolissement des paysans cossus.